

สงครามเย็น - ประวัติศาสตร์

โดย Min Sen Concept 30 ตุลาคม 2563

สงครามเย็น คือ การขัดแย้งทางด้านอุดมคติ อุดมการณ์ทางความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ และการเมือง แต่ไม่มีการสู้รบขนาดใหญ่โดยตรงระหว่างสองมหาอำนาจ ซึ่งในยุคนั้นคือสหภาพโซเวียตรัสเซีย ซึ่งแนวคิดทางด้านสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นแนวทางเสรีนิยมทุนนิยม แต่ละฝ่ายให้การสนับสนุนความขัดแย้งในภูมิภาคที่สำคัญในลักษณะของสงครามตัวแทน (proxy war) เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ II แต่ไม่สามารถกำหนดช่วงได้ชัดเจน แต่ประมาณว่า หลังการประกาศลัทธิทรูแมนในปี คศ 1947 ซึ่งมีสาระว่า สหรัฐอเมริกาจะตอบโตการคุกคามของประเทศคอมมิวนิสต์ทุกรูปแบบและทุกสถานที่ แล้วแต่สหรัฐจะเห็นสมควร โดยไม่จำกัด ขนาด เวลา และสถานที่ รวมทั้งพร้อมจะให้ความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ให้พ้นจากการคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ และในปีเดียวกันสหภาพโซเวียตได้จัดตั้งองค์การารโคมินฟอรัม เพื่อขยายลัทธิคอมมิวนิสต์สู่ประเทศต่าง ๆ และสัญญาว่าจะให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศที่เป็นคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปี คศ 1991 และมีกลุ่มไม่ฝักฝ่ายใดได้มีการก่อตั้งขึ้นโดย อียิปต์ อินเดีย อินโดนีเซีย และยูโกสลาเวีย ซึ่งกลุ่มนี้ปฏิเสธความสัมพันธ์กับทั้งสหรัฐ หรือโซเวียต ขณะที่รัฐอาณานิคมเกือบทั้งหมดต่าง ๆ ที่ได้รับเอกราชในช่วง คศ 1945-1960 ได้กลายเป็นสมรภูมิของสงครามเย็น คศ 1945 สหภาพโซเวียตได้รวบรวมอำนาจการควบคุมเหนือรัฐ

ของกลุ่มตะวันออก (กลุ่มเอเชีย และยุโรปตะวันออก) โดยที่ สหรัฐได้ใช้กลยุทธ์การขยายตัวทั่วโลกของโซเวียต ใช้การ ช่วยเหลือทางทหาร และการเงินไปยังประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ตะวันตก เช่น การสนับสนุนฝ่ายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ใน สงครามกลางเมืองกรีซ การตั้งพันธมิตร NATO คศ 1949 ประกอบด้วยภาคี 12 ประเทศ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักซิมเบอร์ก สหรัฐอเมริกา แคนาดา เดนมาร์ค ไอซ์แลนด์ อิตาลี นอร์เวย์ และเปอร์ตุเกส และตุรกีกับกรีซได้ เขามาเป็นสมาชิกภายหลัง เช่นเดียวกับเยอรมนี ตะวันตก หลังจากเยอรมนีตะวันตกเข้าเป็นสมาชิก คศ 1955 สหภาพโซเวียตได้ชักชวนให้ประเทศยุโรปตะวันออกลงนามใน สนธิสัญญา Warsaw Pact เป็นการร่วมมือทางทหาร การปิดกันเบอร์ลิน ซึ่งถือเป็นวิกฤตครั้งใหญ่ครั้งแรกของ สงครามเย็น คศ 1948-49 ที่ทำให้เบอร์ลินถูกแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ฝรั่งเศส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ที่ยึดครองเยอรมนี ตะวันตก กับสหภาพโซเวียต ซึ่งได้เบอร์ลินส่วนตะวันออก และได้ประกาศปิดล้อมเบอร์ลินไม่ให้สัมพันธมิตรเข้าออกเบอร์ลินใน วันที่ 19 มิถุนายน 1948 ถึง พฤษภาคม 1949 นำไปสู่การแบ่ง เยอรมนีเป็น 2 ประเทศ ยังมีชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ใน สงครามกลางเมืองจีน และการปะทะของสงครามเกาหลี คศ 1950-53 ทำให้ความขัดแย้งได้แผ่ขยายออกไป และมีการแผ่ ขยายอิทธิพลในละตินอเมริกา รัฐอาณานิคมที่ได้รับเอกราชใน แอฟริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเกิดองค์การ สนธิสัญญากลาง ที่มีสมาชิก 5 ประเทศ คือ สหราชอาณาจักร ตุรกี อีริก อิหร่าน และปากีสถาน เพื่อป้องกันการแทรกแซงและ ขยายอำนาจของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค แต่กลุ่มนี้ได้ สลายตัวไปหลังอิหร่านถอนตัวไปในปี 1979 หลังสิ้นสุดของ รัฐบาลชาห์

เกิดวิกฤตการณ์คลองสุเอซ คศ 1956 และการปฏิวัติสังการีที่ถูก
โซเวียตหยุดยั้ง และวิกฤตการณ์เบอร์ลิน คศ 1961 นำมาสู่การ
สร้างกำแพงเบอร์ลินเพื่อป้องกันชาวเยอรมันตะวันออกหนีภัย
ทางเศรษฐกิจ และวิกฤตชิปนาวุธคิวบา คศ 1962 และสิ่งที่ก่อ
ปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่ง คือ ความแตกแยกระหว่างจีนกับโซ
เวียต ทำให้ความสัมพันธ์ภายในเขตคอมมิวนิสต์ซับซ้อน
ยิ่งขึ้น และพันธมิตรของสหรัฐ โดยเฉพาะ ฝรั่งเศส แสดงอิสรระ
ในการปฏิบัติมากขึ้น ตามมาด้วยสงครามเวียดนาม คศ 1955-
1975 ซึ่งยุติลงด้วยความปราชัยของสาธารณรัฐเวียดนาม
ใต้ อันนำมาสู่ความกังวลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ และเริ่มมีการเจรจาสนธิสัญญาควบคุมอาวุธ SALT I & II
คศ 1974 และ 1979 รวมถึงสหรัฐเปิดความสัมพันธ์กับ
สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นการถ่วงดุลยุทธศาสตร์กับ
สหภาพโซเวียต

แต่แล้วคศ 1979 สหภาพโซเวียตรุกรานอัฟกานิสถาน และตัน
ทศวรรษ 1980 โซเวียตยิง Korean Airline ตกในปี 1983 ซึ่งมี
การข่มขู่ของ NATO กับสหรัฐ และมีการกดดันทางการทูต
ทหาร และเศรษฐกิจต่อสหภาพโซเวียต และเมื่อกลางทศวรรษ
1980 สหภาพโซเวียตประสบภาวะเศรษฐกิจซบเซา และเริ่มมี
การปฏิรูปกลัสนอสต์ (ซึ่งเป็นนโยบายเรียกร้องให้เพิ่มความ
เปิดเผยและความโปร่งใสในสถาบันและกิจกรรมรัฐบาลใน
สหภาพโซเวียต) และเปเรสตรอยคา (การปฏิรูปภายในพรรค
คอมมิวนิสต์) ในปี คศ 1987 และในปี คศ 1989 ซึ่งเป็นสาเหตุ
แห่งการล่มสลายของสหภาพโซเวียต เกิดคลื่นปฏิวัติโค่น
ระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปกลาง และยุโรปตะวันออก พรรค

คอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียตเองก็เสียการควบคุม และถูกห้าม
หลังความพยายามรัฐประหารอันไร้ผลในเดือนสิงหาคม 1991
และนำไปสู่การยุบสหภาพโซเวียตอย่างเป็นทางการในเดือน
ธันวาคม 1991 และล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในประเทศ
อื่น ทั้ง มองโกเลีย กัมพูชา เยเมนใต้ และเริ่มยุคสมัยที่สหรัฐ
เป็นประเทศอภิมหาอำนาจของโลกแต่เพียงผู้เดียว

ติดตามข้อมูลอื่นเพิ่มเติมได้จาก www.minsenconcept.com